

معرفی دوره پرستاری مراقبت های ویژه

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته پرستاری مراقبت های ویژه

(مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس و نحوه ارزشیابی)

مصوب سی و نهمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۱۱

فصل اول

مشخصات کلی برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته پرستاری مراقبت های ویژه

نام و تعریف رشته

دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته پرستاری مراقبت های ویژه (M.Sc.) Critical Care Nursing

تعریف رشته : پرستاری مراقبت های ویژه یک شاخه اختصاصی از رشته پرستاری است که از طریق بهینه سازی مراقبت های پرستاری از بیماران بد حال و نیازمند به مراقبت های ویژه و تقویت مبانی مدیریت، آموزشی، پژوهشی، اخلاق و رفتار حرفه ای، موجبات مراقبت پرستاری، کاهش مرگ و میر و عوارض بیماری در بخش های ویژه را فراهم می سازد.

تعاریف پرستاری مراقبت ویژه

مراقبت

محور ارتباط پرستار با بیمار مراقبت می باشد. وجوه این مراقبت در رفتار، اعمال و خصوصیات پرستار نمایان می گردد.

مراقبت از بیماران مستلزم این درک می باشد که بیمار فردی است یگانه که در راستای دستیابی به اهدافش برای دسترسی به سلامتی بهتر توسط پرستارش همکاری می گردد.

مهارت های بالینی

توانایی های پرستار در انجام وظایف و مداخلات، با تلفیق علوم پرستاری و مهارت های وی به منظور انجام مداخلات پرستاری متبلور می گردد. این مداخلات شامل ارزیابی کامل بیمار، مراقبت های ایمن پرستاری، انجام دستورات پزشکی به طور ماهرانه و درج صحیح و کامل این فرایندها می باشد.

توانایی

منظور از توانایی پرستار، بهره وری جامع از تمام توانمندی های حرفه اش می باشد که از این طریق قادر به انجام وظایف خویش (در شرایط ویژه بیمار و بیماری) خواهد بود. این توانمندیها شامل دانش، قضاوت به هنگام، نگرش درست، تصمیم گیری در امتداد ارزش ها و اعتقادات متعالی می باشد. اگر چه تنها به این موارد محدود نمی باشد.

پرستار مراقبت های ویژه

پرستار مراقبت های ویژه فردی است ورزیده و دارای دانش عالی که به عنوان عضوی فعال از گروه مراقبتی، وظیفه ارائه کاملترین و مناسب ترین مراقبت را به بیمار بدحال در بخش ویژه به عهده دارد. دانش و مهارت های این پرستاران در راستای پیشگیری از بیماری ها، حفظ و ارتقاء سلامت ادامه درمان ناتوانی، آسایش و آرامش بیماران بد حال به کار گرفته می شود. پرستار مراقبت ویژه کارایی حرفه ای خود را با آموزش مداوم (نظری و عملی) و پژوهش در رشته های مرتبط با محوریت بخش مراقبت ویژه تداوم می بخشد.

تفکر نقادانه

پرستار مراقبت ویژه در راستای ارزیابی سیر درمان بیماران بدحال، از طریق تفکر نقادانه به حل مشکلات می پردازد. اجزای مهم تفکر نقادانه، جمع آوری و تجزیه و تحلیل داده ها و شناسایی پدیده های استنتاجی و تکراری می باشند.

مدیریت و رهبری

پرستار با کسب تجربه و شایستگی های اثبات شده قادر به شناخت و تحلیل شرایط بحرانی می شود. این امر با فراهم ساختن مراقبتی ایمن، موثر و مبتنی بر اخلاق حرفه ای، بهبودی و ارتقاء نظام سلامت را دنبال خواهد داشت. همچنین پرستار با دارا بودن ویژگی های رهبری گروه در سطوح مختلف و اثر گذاری بر رفتار افراد، دستیابی به رسالت رشته را موجب می شود.

اخلاق و رفتار حرفه ای

مسئولیت پذیری در راستای تطبیق با قوانین انجام وظایف از مهم ترین ویژگی های اخلاق و رفتار حرفه ای می باشد. اجزای جدایی ناپذیر این ویژگی ها شامل احترام به نظرات بیماران در تصمیم گیری، ارتقاء سلامت بیماران، حفظ حریم خصوصی و اطلاعات مرتبط با بیماران، بیمار محوری، احترام به قداست حیات، تامل و ارتباط دائم با اعضای متفاوت گروه ارائه دهنده خدمات درمانی برپایه اعتماد و احترام می باشد.

پژوهش

ارائه خدمات روزآمد و بهینه پرستاری همواره نیازمند پژوهش است. بنابراین ضمن کاربردی بودن تحقیقات، بکارگیری نتایج عملی این تحقیقات در راستای ارتقاء سلامت و مراقبت های بالینی امری ضروری است.

ایمنی

استقرار عملکردی ایمن در محیط بخش مراقبت ویژه امری بسیار حیاتی می باشد. پرستار بخش های مراقبت ویژه همواره باید ایمنی بیماران، خود و همکاران را مدنظر داشته باشد. مداخلات هوشمندانه در این راستا امری بسیار ضروری است.

استانداردهای مراقبت

استانداردهای پرستاری مراقبت ویژه واژگانی برای ارزیابی عملکرد بالینی و غیر بالینی پرستاران در محیط کار می باشند. سه وجه اصلی این واژگان را:

۱- استانداردهای حرفه ای ۲- حداقل توقعات بالینی ۳- قوانین تشکیل می دهند.

ارتباط حرفه ای پرستار با بیماران بد حال

پرستار موظف به ایجاد ارتباط مراقبتی-حرفه ای با بیماران می باشد. این ارتباط باید در راستای نیازهای درمانی بیمار و خانواده اش و بر پایه احترام - اعتماد و استفاده به موقع از قاطعیت استوار باشد. همچنین مرزهای این ارتباط باید همواره محترم شمرده شوند و موارد تخطی از این مرزها بدرستی شناسایی و ترمیم گردند.

۲- تاریخچه رشته :

در دو دهه اخیر در برخی دانشگاههای معتبر دنیا از جمله UCSF، JCU، Nottingham و Johns Hopkins Stanford توجه ای ویژه به راه اندازی دوره های آموزشی دانشگاهی برای پرستاران بالینی شده است. حاصل این امر ایجاد رشته هایی چون پرستاری پیشرفته، پرستاری مراقبت های ویژه و زیر شاخه های پرستاری مراقبت های قلب و عروق، ریه، کلیه و دیگر رشته های مشابه می باشد.

در ایران به دنبال نیاز به ارائه مراقبت های ویژه، در سه دهه اخیر توجه خاصی به این امر شده است و به تبع آن همزمان با تاسیس مراکز مراقبت های ویژه، دوره هایی در این خصوص در بعضی از مراکز برگزار می شد و از سال ۱۳۶۸ نیز رسماً دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی ایران برنامه های ۶ ماهه پرستاری

مراقبت های ویژه برگزار نمود. در حال حاضر نیز در برخی از مراکز آموزشی دوره های ۶ ماهه تخصصی مراقبت های ویژه ICU،CCU، دیالیز و .. برگزار می گردد.

۲- ارزش ها و باورها (values)

پرستار از سوپیی با سلامت انسان به عنوان موجودی چند بعدی با همه ویژگیهای جسمی، روانی، اجتماعی و اخلاقی سروکار دارد و از سوپیی دیگر بر اساس نظام ارزشهای اسلامی حاکم بر جامعه، ملزم به رعایت حقوق انسانها و برقراری عدالت اجتماعی می باشد، باید از طریق خدمت رسانی مناسب پرستاری و انجام مراقبت های پرستاری به بیماران بد حال در تحقیق ارزشها و باورهای فوق تلاش نماید.

۴- چشم انداز رشته (vision)

چشم انداز رشته کارشناسی ارشد ناپیوسته پرستاری مراقبت های ویژه برای بهبود وضعیت پرستاری این رشته در سرتاسر کشور در ده سال آینده عبارت است از:

- ۱- ارتقاء استانداردهای مراقبتی و بهینه سازی وضعیت مراقبت های درمانی در بخش های ویژه
- ۲- به حداقل رساندن مرگ و میر بیماران بد حال با در نظر گرفتن استانداردهای جهانی
- ۳- افزایش بکارگیری تدابیر مدیریتی، آموزشی و پژوهشی در مراقبت های ویژه پرستاری
- ۴- افزایش توجه مدیران و سیاست گذاران نظام سلامت به بخش های ویژه بیمارستانها و روند درمان بیماران بدحال

۵- رسالت رشته (mission)

رسالت رشته کارشناسی ارشد ناپیوسته پرستاری مراقبت ویژه عبارت از کاهش مرگ و میر و عوارض بیماران بستری در بخش های ویژه و گسترش ساختاری در ارتقاء روند مراقبت های پرستاری و تربیت دانش آموختگانی کار آمد با توانایی ها و فراتوانیهای لازم می باشد.

۶- اهداف کلی رشته (aims)

هدف کلی رشته کارشناسی ارشد ناپیوسته پرستاری مراقبت ویژه، تربیت دانش آموختگانی است که دارای دانش، نگرش و عملکرد لازم در زمینه حوزه کاری اصلی (مراقبت از بیماران بدحال) و توانایی ها و فراتوانایی های لازم (رفتار حرفه ای، مهارت های ارتباطی، فناوری اطلاعات، خودآموزی مادام العمر، پژوهش، مدیریت و ارتقاء کیفیت، حل مسئله، و...) به صور ذیل باشند:

الف) دانش پرستاری

ب) ارتقاء نگرش و عملکرد لازم در مورد مراقبت از بیماران بدحال

ج) ارتقاء مهارت های ارتباطی و مهارت های میان فردی و درون گروهی بهینه در دانش آموختگان

د) ارتقاء نگرش و مهارت های لازم در مورد رفتار حرفه ای

ه) ارتقاء دانش نگرش و مهارت لازم در زمینه پژوهش های کاربردی

و) ارتقاء دانش، نگرش و حمایت لازم در مورد فناوری داده ها (ICT,IT)

ز) ارتقاء دانش، نگرش و مهارت مناسب در زمینه کاربرد مدیریت، برنامه ریزی و ارتقاء کیفیت مستمر در امور مراقبت و آموزش مرتبط با بیماران بد حال.

ح) ارتقاء فراتوانایی خودآموزی مادام العمر از طریق تقویت و ممارست مهارت های خود ارزیابی و ارتقاء خود (ی) ارتقاء فراتوانایی نقد خلاقانه و حل مسئله در شرایط بحرانی

۷- نقش های دانش آموختگان (role definition)

دانش آموختگان این رشته دارای نقش های مراقبتی، آموزشی، پژوهشی و مدیریتی می باشند.

۸- وظایف حرفه ای دانش آموختگان (task analysis)

*وظایف حرفه ای دانش آموختگان در نقش مراقبتی

- ارائه ماهرانه مراقبت های پرستاری و اجرای مداخلات لازم پرستاری جهت نیازمند به مراقبت های ویژه
- انجام ارزیابی های لازم (غیر تهاجمی) و کمک در انجام ارزیابی های تهاجمی در بستری در بخش های ویژه

- تفسیر و تحلیل داده های جمع آوری شده در مورد بیماران نیازمند به مراقبت های ویژه
- بکار بستن قواعد و رفتار حرفه ای در تعامل با همکاران، بیمار، خانواده، و همراهان وی
*وظایف حرفه ای دانش آموختگان در نقش آموزشی

- روزآمد نمودن مستمر دانش و مهارت با استفاده از روش های متداول آموزش مداوم
- آموزش به سایر دست اندر کاران در امر مراقبت های بیماران بد حال در بخش ویژه
- آموزش به دانشجویان سایر مقاطع رشته پرستاری در بخش های مراقبت های ویژه
- ارائه آموزش های لازم به بیمار، همراهان و خانواده وی در بخش های مراقبت های ویژه

*وظایف حرفه ای دانش آموختگان در نقش پژوهشی

- طراحی و انجام پژوهش های کاربردی در مورد مشکلات و چالش های موجود در بخش های مراقبت های ویژه بیماران بد حال

- تولید شواهد و مقالات در منابع معتبر در مورد مراقبت بیماران بد حال
- انجام پروژه های مشترک با سایر مراکز و تولید ارائه شواهد قابل تعمیم به کل کشور
- ایجاد ارتباط با مراکز تحقیقات موجود در داخل و خارج از کشور در زمینه مراقبت های بیماران بد حال

*وظایف حرفه ای دانش آموختگان در نقش مدیریتی

- تحلیل نظام ارائه خدمات پرستاری به بیماران بد حال در بخش های ویژه
- بهینه نمودن روند ارائه خدمات پرستاری به بیماران بد حال از طریق طراحی و اجرای مداخلات

- بکارگیری ابزارها و روش های مدیریتی جهت ارتقاء عوامل موثر بر مراقبت پرستاری و کاهش میزان مرگ و میر، عوارض و ناخوشی بیماران بدحال
- ارائه مشاوره به مدیران و سیاستگذاران نظام سلامت در زمینه تصمیم سازی های مرتبط با بخشهای ویژه بیماران بدحال
- فراهم نمودن زمینه همکاری موثر و متقابل به صورت یک گروه بین همکاران شاغل در بخش
- اثر گذاری بر رفتار انسان ها به عنوان یک الگوی حرفه ای

۹- استراتژی اجرایی آموزشی :

برنامه آموزشی رشته کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته پرستاری مراقبت ویژه بر اساس آخرین شواهد موجود در آموزش علوم پزشکی و بر پایه استراتژی اجرایی آموزش، تلفیقی از استراتژی دانشجو محور (student centered) و استاد محور (teacher centered) می باشد

۱۰- شرایط و نحوه پذیرش در رشته :

داوطلبان برای ورود به دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته پرستاری مراقبت های ویژه علاوه بر صلاحیت عمومی باید شرایط ذیل را داشته باشند.

الف) دارا بودن مدرک کارشناسی در رشته پرستاری مورد تایید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

ب) سلامت کامل جسم و روان.

ج) موفقیت در آزمون ورودی.

مواد آزمون و ضرایب آن

مواد آزمون	ضریب
زبان	۲
پرستاری داخلی و جراحی	۲
پرستاری مراقبت های ویژه	۵
بهداشت روان	۱

۱۱- شرایط لازم جهت راه اندازی رشته :

مطابق ضوابط و شرایط دفتر گسترش و ارزیابی آموزش پزشکی می باشد.

۱۲- رشته های مشابه در خارج کشور:

رشته های مشابه به صورت پرستاری بالینی در دانشگاه های ذیل وجود دارد:

University of California at Sanfransisco (UCSF) -

James Cook University (JCU) -

The University of Nottingham -

Johns Hopkins University -

Stanford University -

۱۳- رشته های مشابه در داخل کشور :

ندارد.

۱۴- موارد دیگر :

ندارد.